

08.08.2017

POL-2017-12649

Oikeusministeriö

Oikeusministeriön lausuntopyyntö 1/66/2016, 21.6.2017

Poliisihallituksen lausunto työryhmän mietinnöstä "Syyttäjälaitoksen organisaatiouudistus"

1 Asia

Oikeusministeriö on pyytänyt Poliisihallitukselta lausuntoa työryhmän mietinnöstä "syyttäjälaitoksen organisaatiouudistus" (OMML 28/2017). Oikeusministeriö asetti 24.5.2016 työryhmän, jonka tehtävä oli syyttäjälaitoksen organisaation ja toiminnan kehittämiseksi laaditun selvityksen, siitä saadun lausuntopalautteen ja oikeusministeriön linjausten perusteella valmistella syyttäjälaitoksesta annetun lain (439/2011) ja siihen liittyvien asetusten muutokset siten, että syyttäjälaitos tulevaisuudessa toimisi yhtenä virastona jakautuen neljään alueelliseen yksikköön.

Työryhmä kirjoitti mietintönsä hallituksen esityksen muotoon ja luovutti mietintönsä oikeusministeriölle.

Poliisihallitus lausuu mietinnöstä seuraavaa:

2 Yleistä

Uudistuksen tarkoitusta on esityksessä perusteltu tarpeella muuttaa syyttäjälaitosta vastaamaan paremmin syyttäjien muuttuneen ajankäytön vaatimuksia. Esityksen tarpeeksi hahmoteltu vaativien rikosasioiden kasvanut määrä, on linjassa myös poliisin esitutinnan työmäärän kasvun ja rikostorjunnan tavoitteiden kanssa. Poliisihallitus pitää esityksen lainsäädäntömuutoksen tavoitteita kannatettavina poliisin näkökulmasta.

Syyttäjätöiminnan keskittäminen suurempiin yksiköihin mahdollistaa uudella tapaa syyttäjätöiminnan ohjausta ja edistää yhdenmukaista valtakunnallista ratkaisutoimintaa. Poliisihallitus katsoo tällä olevan positiivista vaikutusta mm. poliisin kanssa tehtävän esitutkintayhteistyön osalta. Poliisin näkökulmasta syyttäjälaitoksen yksikkökoon kasvu kattamaan maantieteellisesti usean poliisiyksikön alueen ei ole kielteinen tekijä, vaan tarjoaa mahdollisuuden esitutkintayhteistyön yhä laajemman yhdenmukaisuuden luomiseen myös poliisissa.

Valtakunnallisesti luotavalla nopeasti käsiteltävien rikosasioiden järjestelmällä on myös vaikutusta esitutkintaprosessiin poliisissa. Aikaisempaa varhaisemmin tehtävä poliisin ja syyttäjän yhdessä harkitsema linjaus rikosasian tutkimisen suuntaamisen ja mahdollisen rajoittamisen välillä nopeuttaa asioiden käsittelyä ja tutkintaa. Rikosasioiden nopealla käsittelyllä

on myönteistä vaikutusta poliisin ja syyttäjän toiminnan lisäksi myös kansalaisten oikeusturvaan.

Poliisihallitus pitää tärkeänä, että uudistuksella ollaan luomassa myös aikaisempaa vahvempi valtakunnallinen erikoissyyttäjien järjestelmä. Syyttäjän mukanaolo vaativimmissa rikosasioissa jo esitutkintavaiheessa vaatii toimivan erikoissyyttäjien järjestelmän ylläpitämistä. Erikoissyyttäjät ovat erityinen voimavara myös esitutkinnalle, tukemalla laadukasta ja tarkoitukseenmukaista esitutkintaa sekä rikosvastuun kohdentamista.

3 Tehtävät ja organisaatio (luku 1)

Esitys yhdestä virastosta, joka jakautuu keskushallintoon ja syyttäjälueille on kannatettavaa mm. edellä luvussa kaksi lausutuista syistä.

4 Syyttäjät ja syyttäjän tehtävät (luku 2)

Poliisihallituksella ei ole lausuttavaa syyttäjien virkanimikkeiden muuttamisesta.

Valtakunnansyyttäjän tehtävien ja ratkaisuvallan osalta Poliisihallitus pitää kannatettavana, että Valtakunnansyyttäjän määräysvalta yksittäisen syyttäjän toimimisesta poliisin tekemäksi epäiltyjen rikosten tutkinnanjohtajana on kirjattu lakiin. Lisäksi Poliisihallitus toteaa, että syyttäjälaitoksen organisatiouudistuksella tulee olemaan myös mm. suunnitellun aluejaon myötä vaikutuksia poliisin tekemäksi epäiltyjen rikosten tutkintajärjestelyihin. Kyseisistä järjestelyistä tulee Valtakunnansyyttäjänviraston ja Poliisihallituksen yhteistyössä sopia lainsäädäntöuudistuksen toteutuessa.

Poliisihallitus toteaa, että ehdotettavan lain 2 luvun 9 §:n 3 momentissa, jossa valtakunnansyyttäjän oikeutta antaa määräajaksi syyttäjävaltuudet syyttäjänviran ulkopuoliselle henkilölle, rajoitettaisiin kielteisellä tapaa nykyisestä. Nykyisellään valtakunnansyyttäjällä on ollut oikeus antaa kihlakunnansyyttäjän kelpoisuusvaatimukset täyttävälle henkilölle syyttäjävaltuudet määräajaksi, mikäli henkilön tehtävä on toimivaltuudet vaatinut. Ehdotettavassa laissa syyttäjävaltuudet voitaisiin antaa vain virkamiehelle, jolla on jo syyttäjän virka, mutta joka hoitaa toista virkaa.

Käytännötasolla tämä tarkoittaisi esimerkiksi sitä, että poliisihallinnosta virkamiesvaihdossa syyttäjälaitoksessa olevalle, syyttäjän kelpoisuudet täyttävälle henkilölle, ei voitaisi antaa syyttäjävaltuuksia virkamiesvaihdon ajaksi. Tämä vaikuttaisi kielteisesti omassa virassaan virkamiesvaihdossa olevan henkilön mahdollisuuksiin työskennellä täysipainoisesti syyttäjälaitoksessa ja kiinnostukseen virkamiesvaihtoa kohtaan.

5 Johtaminen ja asioiden ratkaiseminen (luku 3)

Ehdotuksen keskeinen sisältö koskee syyttäjälueita. Useassa kohdassa on nostettu esiin maan jakaminen viiteen syyttäjälueeseen. Lakiesityksessä säädettäisiin kuitenkin vain aluejaon olemassa olosta, ei alueiden määrästä eikä toimipaikkojen sijainneista. Määrästä ja alueilla sijaitsevista toimipaikoista ehdotetaan säädettäväksi Valtioneuvoston asetuksella. Poliisihallitus katsoo, että toiminnan uudelleen järjestelyn arvioinnin kannalta olisi

ollut tarkoituksenmukaista saattaa myös suunniteltu asetus lausuttavaksi samalla kertaa. Poliisitoiminnallisesti on tärkeää, että suunniteltu aluejako on toimiva myös poliisin hallintorakenteiden ja toimipisteverkoston näkökulmasta. Viimeksi mainittu puolestaan on keskeisen tärkeä toimivan poliisi-syyttäjä esitutkintayhteistyön mahdollistamiseksi.

6 Erinäiset säännökset (luku 4)

Esitykseen sisältyy nykyisen lain mukainen säädös valtakunnansyyttäjän oikeudesta järjestää määräyksellä virastoajan ulkopuolinen varallaolojärjestelmä syyttäjille.

Varalla olevalle syyttäjälle on tarkoitus luoda toimivaltuus ryhtyä tarvittaviin toimiin toisen syyttäjän hoidettavana olevassa asiassa, mikäli toimenpide tulee tehdä viivytyksettä. Varallaolo on esityksen mukaan tarkoitus järjestää valtakunnallisiksi päivystysvuoroiksi. Esityksessä ei ole tämän enempää avattu valtakunnalliseksi tarkoitetun päivystysjärjestelmän sisältöä, joten sen toteuttaminen jää valtakunnansyyttäjän harkinnan varaan. Laki jättää päivystysjärjestelmän sisällön, kuten kerrallaan päivystävien syyttäjien määrän, maantieteellisen sijoittumisen ja varallaoloajan pituuden valtakunnansyyttäjän päätettäväksi. Poliisihallitus pitää viraston ulkopuolisen ajan käsittävää päivystysjärjestelmän ylläpitämistä ja kehittämistä pelkästään hyvänä ja poliisin näkökulmasta kannatettavana asiana.

Merkittävin muutos varallaolojärjestelmään muodostuu päivystävän syyttäjän oikeudesta ryhtyä viivytystä kestävämpiin toimiin myös muille syyttäjille määrätyissä asioissa. Poliisihallituksen mukaan syyttäjälaitoksen tulee järjestelmän toimivuuden varmistamiseksi huolehtia päivystävälle syyttäjälle annettavien tietojärjestelmävaltuuksien riittävydestä, jotta eripuolella maata olevakin syyttäjä voi ryhtyä reaaliaikaisiin toimiin toisella puolella maata sijaitsevan syyttäjän rikosasiassa. Esimerkiksi kansainvälisiin oikeusapupyyntöihin liittyvät toimenpiteet edellyttävät 3.7.2017 voimaan tulleen Eurooppalaista tutkintamääräystä koskevan lainsäädännön mukaan yhä enenevässä määrin syyttäjän toimenpiteitä. Poliisitoiminnallisesti on välttämätöntä, että aina on tavoitettavissa syyttäjä, joka on toimivaltainen ja kykenevä tekemään tarvittavat toimenpiteet viipymättä.

Poliisiylijohtajan sijainen
Poliisijohtaja

Sanna Heikinheimo

Poliisitarkastaja

Antti Leppilahti

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 08.08.2017 klo 16:15. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaa-
mosta.

Tiedoksi

Poliisiylijohtaja Seppo Kolehmainen
Poliisihallitus / esikunta

